

Warszawa, 19 lutego 2022 r.

**Pan
dr Andrzej Duda
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Prezydencie,

sumienie nakazuje mi zwrócić się do Pana w sytuacji, kiedy bardzo źle się dzieje w sprawach edukacji. Z wielkim niepokojem wsłuchuję się w liczne głosy w sprawie uchwalonej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Ustawy z dnia 13 stycznia 2022 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw. Krytyczne analizy prawne i opinie ogólne, przedstawione przez środowisko naukowe i praktyków oraz Rzecznika Praw Obywatelskich, wskazują jednoznacznie, że uchwalone przepisy niosą ze sobą wiele niebezpieczeństw w zakresie samorządności i prawa rodziców do wychowania dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniem. Od lat działam na rzecz jak najpełniejszej realizacji praw dziecka, dostrzegam więc wyraźnie ogromne zagrożenia w nowelizowanych zapisach w art. 86. Ustawy Prawo oświatowe, dotyczących współpracy szkół z organizacjami pozarządowymi pracującymi z dziećmi i na rzecz dzieci.

Jako osoba sprawująca przez dwie kadencje urząd Rzecznika Praw Dziecka doskonale rozumiem, że działania podejmowane wobec najmłodszych muszą być traktowane w sposób szczególny – spełniać wyjątkowo wysokie wymagania w obszarze rzetelności prezentowanych treści, sposobu ich przekazywania i bezpieczeństwa. Proponowane regulacje w żaden sposób tego nie gwarantują, za to pozbawiają szkołę tak ważnej autonomii, ustanawiając kuratorów oświaty niejako zarządcami i cenzorami, a nie osobami wspierającymi, partnerami, doradcami. Nie można wprowadzać w życie ustaw, które – jak tzw. „lex Czarnek” – opierają się na założeniu, że nauczyciele chcą źle dla dziecka.

Uchwalone przez Sejm przepisy, w tym m.in. dotyczące trybu wyrażania zgody na współpracę szkoły z podmiotami pozarządowymi i osobami ją wspierającymi, uważam za niebezpieczne i szkodliwe. Obowiązek przekazania do kuratorium oświaty programu zajęć oraz materiałów wykorzystywanych do ich realizacji, wraz z pozytywną opinią rady szkoły lub placówki i rady rodziców, z dwumiesięcznym wyprzedzeniem, a następnie oczekiwanie na rozpatrzenie wniosku (wyznaczony 30-dniowy termin rozpatrzenia wniosku), wykluczają m.in. działania interwencyjne w sytuacji kryzysowej wymagającej natychmiastowej reakcji i wprowadzenia specjalistów z zewnątrz, niedostępnych przecież w rejonowych poradniach psychologiczno-pedagogicznych. Wykluczają także aktywność społeczną uczniów, których inicjatywy, zarówno ze względu na specyfikę grupy wiekowej, będącej adresatem nowych przepisów, jak i dynamikę szkolnego środowiska, będą miały bardzo małe szanse przebrnąć przez urzędowe procedury. Narusza to przede wszystkim art. 73 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 12 Konwencji o prawach dziecka, ale też szereg innych ratyfikowanych przez Polskę aktów prawnych – Europejską konwencję o wykonywaniu praw dzieci czy Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej.

m.michalak@instytutprawdziecka.pl
biuro@instytutprawdziecka.pl

W imieniu własnym i środowiska prawdzieckiego skupionego wokół organizacji, które mam zaszczyt reprezentować, upominając się o prawa polskich uczniów i uczennic, nauczycieli i nauczycielek oraz rodziców, zwracam się do Pana Prezydenta z apelem o wykorzystanie swojego prawa do konstruktywnej odmowy podpisania ww. ustawy.

Niedawno Pan Prezydent uhonorował pośmiertnie Orderem Orła Białego Janusza Korczaka, niezwykłego człowieka, który zawsze stał po stronie dzieci, wzywał do respektowania ich praw. Ten niekwestionowany autorytet pisał już w 1905 r.: „Szkoła winna być kuźnicą, gdzie wykuwają się najświętsze hasła, przepływać winno przez nią wszystko, co daje życie – ona najgłośniej wołać winna o prawa człowieka, piętnować najśmielej i najbezwzględniej to, co jest w nim zabagnionego...”. Powołując się na słowa i postawę Janusza Korczaka, proszę o zawetowanie tzw. „lex Czarnek”.

Zmiany w edukacji nie powinny prowadzić do ograniczenia godności uczniów i nauczycieli. Szkolne społeczności zasługują na szacunek władz państwowych i uznanie ich podmiotowości poprzez utrzymanie autonomii pozwalającej na podejmowanie dyskusji i działalności społecznej, niezbędnej do budowania i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Proszę Pana Prezydenta o obiektywne spojrzenie na trudną sytuację polskich dzieci i zdecydowaną reakcję.

Z poważaniem

dr Marek Michałak
Przewodniczący Międzynarodowego Stowarzyszenia im. Janusza Korczaka
Dyrektor Instytutu Praw Dziecka im. Janusza Korczaka
Rzecznik Praw Dziecka (2008–2018)